

Natalie Bakopoulos

De groene kust

Karakter Uitgevers B.V.

Proloog

April 1967

Dat jaar in april, maar een paar weken voor de landelijke verkiezingen, ontmoetten drie mannen in donkere pakken elkaar in het centrum van Athene. In een klein huis aan de Aspasiastraat spraken ze kort met elkaar, schudden elkaar de hand en vertrokken in afzonderlijke auto's. Op het Griekse militaire hoofdkwartier – een bouwwerk van massief cement, omgeven door hoge muren met prikkeldraad en glasscherven erop – zaten hoge legercommandanten aan een ronde tafel te oren.

Eerder die dag hadden de koning en de koningin in het Hilton Hotel gedineerd en was daar een bijeenkomst geweest van een politieke partij – allemaal tekenen van standaard democratische activiteit. Nu stond er een bewaker van middelbare leeftijd op een balkon. Hij wachtte en keek door een verrekijker naar de verlichte stad. Daar had je de Akropolis, de Lykavittosheuvel, de lantaarnpalen die de wegen flankeerden. Athene zag er nog steeds uit als Athene.

Toen de avond in de nacht overging, kwamen mannen in burgerkleding onopvallend samen, via de smalle, door bomen geflankeerde straten van Kolonaki, vanuit de voorstad Papagos. In Pangrati, Kypseli en Ambelokipi kusten militairen hun vrouw en lieten haar slapend achter in hun bed. Achter het oude voetbalstadion in het hart van de stad rookten rusteloze soldaten sigaretten. Een paar zaten te kaarten. Sommigen, die geplaagd werden door nerveuze voorgevoelens, vertelden schuine moppen.

In Psychiko deelden mannen met geweren met bajonetten erop bevelen uit. Ze haalden een man en een vrouw uit hun slaap en duwden ze in een auto. 'Opschieten,' schreeuwden ze. De vrouw had haar bril niet op en ze waren in pyjama. Niet ver daarvandaan klom een andere man op zijn dak terwijl zijn zoons zich onder hun bed verstopten.

Het was drie uur 's ochtends en het militaire hoofdkwartier was verlicht, alsof het bemand werd door achteloze kinderen die door hun

ouders alleen thuis waren gelaten. In een lege ruimte stond een platen-speler te schallen die een tweede luitenant uit Kyparissia aan had laten staan. Een soldaat uit Kalamata tuurde aandachtig naar een plattegrond van de stad; twee anderen ruzieden over de juiste frequentie van een radiosignaal. Een militair die zich overmand voelde door heldhaftigheid spande de haan van zijn geweer, liet hem los en spande hem opnieuw. In een glazen ruit ving hij een glimp op van zijn eigen spiegelbeeld, en hij schrok van wat hij zag.

Buiten de verlichte ramen was het grootste deel van de stad in slaap.

1

Vlak na middernacht zette Vangelis – een betrouwbare taxichauffeur uit de buurt, een vriend van haar oom en in zijn vrije tijd schilder – Sophie en een paar andere meisjes af bij een feest in Psychiko, een weelderige, kronkelende buurt vol statige huizen en ambassades. Sophies huidige liefdesobject, Nick, gaf het feest omdat hij het huis voor zich alleen had. Zijn ouders, beiden links georiënteerde advocaten, waren naar Thessaloniki gegaan om op te komen voor de rechten van een plaatselijke politieke campagne, en in die paar dagen hadden zij het elegant vervallen huis met zijn gewelfde Franse meubelen en oude, dure tapijten tot een studentenhoofdkwartier getransformeerd: ze hadden posters gemaakt en pamfletten uitgedeeld, brieven geschreven naar hoofdredacties van kranten en vooral gediscussieerd over hun visie op het land en wat ervan zou kunnen worden.

Nadat Sophies vriendinnen, met blote benen en sjaaltjes in hun haar, van de achterbank waren gekropen en achter het smeedijzeren hek waren verdwenen, stak Sophie haar hoofd tussen de twee voorstoelen om Vangelis te betalen. Zoals altijd weigerde hij.

‘Ik werk tot zonsopgang,’ zei hij. ‘Zal ik jullie dan komen ophalen?’ Hij zei het bewust met een uitgestreken gezicht. Sommige nachten, als ze buiten pamfletten aan het opplakken was, wist ze dat hij in de buurt rondhing. Andere nachten sloop ze naar haar hek precies op het moment dat hij terugkwam van zijn dienst. Dan knikte hij naar haar, gaf een tikje tegen zijn pet en nam de melkfles op zijn veranda mee naar binnen. Sophie liet zich weer op de achterbank zakken en stopte haar drachmen terug in haar portemonnee. ‘Volgende keer betaal ik je,’ zei ze.

‘Is dat een ja?’ vroeg Vangelis. Zijn blik dwaalde af naar de zijspiegel, alsof er iemand achter hem zat. Toen draaide hij zich om naar haar en wachtte tot ze antwoord gaf.

‘Als het op je route ligt,’ zei Sophie. Maar ze wisten allebei dat ze zijn vraag niet hoefde te beantwoorden. Zo zeker als de zon opging zou Vangelis bij het trottoir staan, zijn sigaret tussen zijn pink en zijn

ringvinger geklemd, als een bouzoukispeler. Ze bedankte hem en kuste hem op zijn ruwe, ongeschoren wang.

Achter hen zweefde de muziek vanuit de achtertuin de straat op, samen met een mengelmoes van opgewonden stemmen. De lucht was zwaar van de kamperfoelie, zo zoet dat Sophie het achter in haar keel kon proeven, als wijn. Anderen arriveerden te voet en op brommers. Een knappe jongen met een leren jack opende het smeedijzeren hek en zij en anderen liepen het met bloemen bezaaide terrein op. Drie jongemannen met dikke bakkebaarden en coltruien stonden rokend op de Dorische veranda. Pas toen ze hen was gepasseerd en het door lantaarns verlichte pad naar de achterkant van het huis was ingeslagen, hoorde ze Vangelis weggrijden.

Het feest was op zijn hoogtepunt, met overal studenten. Vrouwen in minirokjes flirtten met mannen in strakke spijkerbroeken en nauwe overhemden. Ze hoorde de opwindende muziek en het getinkel van ijsblokjes in glazen, de overvloed van woorden en ideeën en de allesbepalende factor waarover niemand sprak maar die iedereen voelde. Seks. De tuin vibreerde van de gecombineerde hitte van politiek en passie. De verkiezingen stonden gepland voor de volgende maand, eind mei. Zou de koning er toestemming voor geven? Een vrouw met een grote paarse bloem in het midden van haar jurk hield vol dat hij dat niet zou doen. Ze zoog haar drankje op door een rietje; twee jonge mannen stonden gretig knikkend tegenover haar. Op de grote veranda achter het huis bewogen lichamen die ze niet kende dicht tegen elkaar aan. Sophie liep rakelings langs een menigte kwetterende meisjes, wist ternauwernood een volgende groep mannen te trotseren en werd bijna ten dans gedwongen door een kleine, vasthoudende rechtenstudent met woest krullend haar.

Nick. Waar was Nick? Hun situatie was niet echt geheim, maar algemeen bekend was ze ook niet. Hij was twee jaar ouder dan zij en klaar met zijn studie scheikunde, en wilde nu geneeskunde gaan studeren in het buitenland. Maar ook als hij nog had gestudeerd hadden hun wegen elkaar niet vaak gekruist, omdat zij Frans studeerde. Sophie wist niet precies hoe hij zijn dagen doorbracht, omdat ze hem meestal 's nachts ontmoette. Ze had hem opgemerkt tijdens een aantal poli-

tieke studentenbijeenkomsten, en ze hadden officieel met elkaar kennisgemaakt toen ze dag in dag uit in het centrum van Athene liepen om voormalig premier Giorgos Papandreou te steunen. De fysieke aantrekkingskracht tussen hen was zo sterk geweest dat ze zich er opgelaten door had gevoeld, zoals ze elkaar steeds maar terloops bleven aanraken, als alerte maar bewuste katten. De eerste keer dat hij haar thuisbracht en haar bij de tuinpoort kustte, had ze hem het dak op of haar bed in willen sleuren. In plaats daarvan was ze alleen naar binnen gegaan en had ze nog een hele tijd wakker gelegen. Twee nachten later sloop ze haar huis uit en ontmoette hem in een park, en daar begon een patroon van maanverlichte vrijages.

Meestal ontmoetten ze elkaar in groepen en knepen ze er later samen tussenuit, nadat ze zogenaamd veilig thuis was. Maar een relatie? Ze wist niet zeker of dat het was, en of ze dat überhaupt wel wilde. De seks was verweven met de urgentie van hun verbintenis; soms als ze vreeën zag ze hem praten, en als ze hem zag praten moest ze af en toe onwillekeurig aan zijn gekromde lichaam denken.

In de woonkamer verzamelde zich een groep rond een jongeman die de *zeibekiko* danste. Een student tokkelde op een gitaar, een ander speelde op een bouzouki, en mensen dronken wijn en raki uit glazen met en zonder voet die gereserveerd leken voor speciale gelegenheden. Een paar anderen stonden om een kleine vleugel, maar niemand speelde erop. 'Nick zoekt je,' riep een blonde jongen haar toe, en ze voelde een aangename rilling door zich heen gaan omdat ze zo nauw verbonden was met de gastheer en zich kon laten gaan in het feestgedruis, in het vertrouwen dat hij haar zou vinden.

Sophie zwierf door de grote, op en top verzorgde tuin. Rijen lantaarns wierpen een griezelige, prachtige gloed over de gezichten van de mensen. Ze liep naar een kleine bar die in de hoek was opgezet, waar Nicks neef Loukas, die thuis was gekomen voor Pasen, een goedkoop ogende gele whisky voor zichzelf inschonk in een glas vol ijs.

'Wat kan ik voor je inschenken?' vroeg hij.

Ze bekeek de verschillende flessen op tafel. 'Doe maar wat jij drinkt,' zei ze.

Hij reikte naar de whisky, maar bedacht zich en schonk een glas

rode wijn voor haar in. 'Heb ik uit Frankrijk meegebracht,' zei hij terwijl hij naar haar lachte. Ze waren drie nachten geleden, bij zijn aankomst in Griekenland, aan elkaar voorgesteld. Ze dacht eindelijk een kans te hebben om hem naar Frankrijk te vragen, maar voor ze iets kon zeggen pakte een dartele vrouw hem bij zijn arm, ging op haar tenen staan en fluisterde iets in zijn oor. Haar lichtbruine haar was glanzend en steil, en zo lang dat het bijna tot de zoom van haar onmogelijk korte paisley jurkje kwam. Loukas moest lachen, gaf een kneepje in Sophies schouder en zei tegen haar dat ze van het feest moest genieten. Toen stak hij vrij doelbewust de drukke tuin over, arm in arm met het meisje.

Sophie wilde hem naropen: wacht! Niet weglopen! Ze voelde zich goed in zijn aanwezigheid. Nicks oudere neef, zei ze tegen zichzelf. Ze had veel over Loukas gehoord, maar had hij iets over haar gehoord? Wisselden mannen intieme details met elkaar uit? Als Nick het over Loukas had, was het meer alsof hij een heleboel willekeurige feiten over haar uitstortte, die hij vaak onthulde als triviale brokjes informatie, maar altijd met een broederlijk soort trots. Sophie wist dat Loukas in Amerika had gestudeerd, op Cornell, en dat hij had doorgestudeerd in Parijs en nu voor een architectenbureau in Lyon werkte. Hij en Nick rookten hetzelfde merk shag; Loukas was degene geweest die hem had geleerd hoe hij een sigaret moest draaien.

Maar Sophie hield zich in en ging in plaats daarvan naar binnen. Midden in de eetkamer stond een grote teakhouten tafel. De stoelen waren tegen de muur geschoven en een groep studenten was bezig een nieuwsbrief in elkaar te zetten. Ze hadden de pagina's over de tafel verspreid en bestudeerden ze als generaals die een oorlog planden. De hoeken van de tafel waren bezaaid met glazen, koffiekopjes en asbakken die overvol zaten met sigarettenpeuken en pistachedoppen. Al het formele dat de kamer normaal gesproken uitademde, was tijdelijk verdwenen.

Ze ging bij een groepje staan en begon meteen te praten. Terwijl ze haar mening gaf over de plaats van een artikel dat ze over de aanstaande verkiezingen had geschreven, kwam Nick bij haar staan. Hij schoof zijn arm om haar middel en keek naar hun werk.

‘Hoi,’ zei hij. Hij kuste haar op haar mond, vol, suggestief. Sophie realiseerde zich dat dit de eerste keer was dat ze in het openbaar lieten zien dat ze iets met elkaar hadden. ‘Ziet er goed uit,’ zei hij.

In de paar uur die volgden dronken en dansten ze en genoot ze van de gloed van de avond. Waar Nick zich ook bevond, Sophie was zich van hem bewust: onder een kolossale, oude vijgenboom, onder de met wijnranken begroeide pergola of dansend met anderen in de menigte. Hoewel Nick zich tussen de anderen mengde en met meisjes flirtte die stralend naar hem keken, vond hij haar altijd weer. Sophie voelde dat deze jaloezie een vreemde opwinding bij haar teweegbracht en genoot van dit naderen en terugtrekken, een dans op zich. Voordat haar vriendinnen tegen haar konden zeggen dat ze naar een club in Kypseli gingen, ving ze Nicks blik en gebaarde hij dat ze hem moest volgen. Ze glipten door de keurige doolhof van wijnstokken en abrikozenbomen, om het huis heen naar de wenteltrap aan de zijkant.

Nicks slaapkamer was opmerkelijk spartaans in vergelijking met de wanorde die er in haar kamer heerste: een bureau, een werktafel en een mahoniehouten bed met verschoten linnengoed erop. Over een poot van het bed hing een rode ochtendjas, en op de grote werktafel in de hoek lagen nette stapeltjes boeken. Hoewel het al laat was, ging het er op het feest nauwelijks stiller aan toe, en een groep iets oudere gasten, vrienden van Loukas misschien, verzamelde zich om een klein vreugdevuur achter in de achtertuin. Toen Nick de luiken opende, omlijnde het geflakker van de vlammen zijn gezicht. Nu ze met zijn tweeën waren, stapte Sophie uit haar schoenen en trok haar jurk over haar hoofd. Nick observeerde haar vanaf zijn plek bij het raam, en liep vervolgens naar haar toe. In het donker vielen ze samen, in het geheim, voor de zoveelste keer. Verstomd, aandachtig, nabij en gretig.

Plotseling klonk het geluid van schreeuwende mannen, niets meer dan het lawaai van hardnekkige feestvierders, namen ze aan, de kreten en de chaos van hernieuwde energie aan het einde van de nacht. Maar toen hoorden ze een scherpe schreeuw, niet van plezier maar van angst, waarop Nick zijn hoofd ophief. De knal van een pistoolschot deed hem wegschieten als een dier in het verkeer. Binnen een paar seconden stond hij op het donkere terras, waar hij bijna tegelijkertijd

zijn broek en zijn overhemd aantrok en over de rand keek. Sophie kleepte zich aan en haastte zich achter hem aan.

Eerst viel er een verrassende stilte, als de maatslagen tussen het trage verloop van een concert en het snellere, luidere slotstuk. Brullende stemmen, klepperende voetstappen en het paniekerige starten van motoren. Chaos.

Nick dwong haar te bukken en gebaarde dat ze hem de slaapkamer van zijn ouders in moest volgen, die aan de straatkant lag. Ze hielden de lichten uit en tuurden door de ramen.

Soldaten met geweren drongen de voortuin binnen en denderden om het huis heen. Sophie en Nick keken sprakeloos toe hoe nog meer soldaten arriveerden. Nick liep in de richting van de trap, klaar om naar beneden te rennen. Maar Sophie pakte zijn hand en hield hem tegen.

‘De kranten, de pamfletten,’ zei hij. ‘Al die dingen op tafel.’

‘Te laat,’ zei Sophie. Ze hoorden niet alleen geluiden van beneden, maar ook uit de hen omringende straten. ‘Het dak. Van daaraf kunnen we zien wat er aan de hand is.’ Ze trok hem mee naar het achterbalkon. In tegenstelling tot bij haar thuis in Chalandri was er geen trap waarmee je gemakkelijk op het dak kon komen, dus greep Nick een stoel en ging erop staan om haar naar boven te helpen. Daarna klom hij zelf naar boven. Samen kropen ze over het platte dak naar de voorkant van het huis, waar ze naast elkaar gingen liggen om de tuin in te kunnen kijken. Ze keken verbijsterd toe hoe sommige vrienden geboeid werden en in trucks verdwenen waarvan het dreigende motorgeronk de nacht vulde, terwijl anderen probeerden over de muur te klimmen. Sophie maakte aanstalten om op te staan, maar Nick hield haar tegen. ‘Laag blijven,’ zei hij, zijn arm over haar heen gebogen als een hek. ‘O, god,’ fluisterde hij. ‘Mijn ouders’...

‘Je ouders’ wat?’ vroeg Sophie. Het geluid van haar eigen stem beangstigde haar.

‘Mijn ouders’ alles.’

Misschien waren ze voor Nicks ouders gekomen, maar was die hele bebaarde en in spijkerstof en minirok geklede bende radicale studenten die ze in plaats daarvan aantroffen een ware meevaller. Bovendien was zijn familie niet het enige doelwit: in een huis verderop in de

straat brandden een heleboel lichten, de deuren in achteloze woede opengegooid. In het licht van de koplampen stonden meer mannen met zwarte baretten. Een grote truck en een paar jeeps propvol met nog meer soldaten vulden de straat. Een man en een vrouw, geboeid en in pyjama, werden in een grote zwarte auto geduwd. De colonne van auto's reed door en stopte verderop in de straat. Waakzaam, methodisch en toch zo terloops als een postbode die van deur tot deur gaat. Geschreeuw, geschreeuw, er was enorm veel geschreeuw. In de verte blafte een hond, een benauwd en onregelmatig geblaf dat na een nieuw kort en snel pistoolschot ophield.

Sophie zag de taxi van Vangelis één straat verder staan en voelde de plotselinge drang om te vluchten. 'Ik moet naar huis. Ik moet gaan.'

'Je bent gek,' zei Nick. 'Je kunt nergens heen.'

'Kom mee,' zei Sophie. 'We moeten hier weg zien te komen.' Ze wist dat Nick haar niet alleen zou laten gaan.

'Ik kan niet weg. Wacht nog even, alsjeblieft. Laat me even nadenken.'

Maar Sophie wist niet hoe lang Vangelis kon wachten, en stel dat er nog soldaten in het huis zaten? Denken, denken, wie had er nou verdomme tijd om na te denken? Ze wierp zichzelf op Nick alsof hij in brand stond, een krachtige, totale omhelzing. Voordat hij haar beet kon pakken, stommelde ze naar de achterkant van het dak, liet zich op het balkon zakken en glipte de metalen wenteltrap af die naar de lege, verwoeste tuin leidde. Het vreugdevuur smeulde.

Dit was niet de eerste keer dat ze Nicks huis uit had moeten glippen, maar de andere keren hadden te maken gehad met de plotselinge, onverwachte komst van ouders, niet die van soldaten. Ze leek de beste kansen te hebben als ze over de cementen muur de tuin van de burens in klom; ze had geen idee wie er nog voor of binnen het huis op de loer stond. Van daaruit kon ze de straat bereiken waar Vangelis stond te wachten. In de verte hoorde ze nog meer schreeuwende stemmen.

Ze raapte al haar moed bijeen en rende naar de achtermuur. Bij het beklimmen van de stenen schaafde ze haar knie. Ze tuimelde over de muur, kwam ongelukkig terecht en draafde de tuin van de burens door en hun hek uit. Het kraakte en viel met veel gekletter dicht. Sophie schrok ervan, maar ze was weg.

Sophie liep naar de hoek waar ze Vangelis had zien staan, maar stopte abrupt toen ze verderop in de straat waar de taxi stond een legerjeep en een barricade zag. De lichten van de taxi waren uit maar die van de jeep stonden aan, en in het felle schijnsel kon Sophie niet ontwaren wat er gaande was. Ze wist niet of Vangelis er was. Maar waar zou hij anders heen zijn? Ze hurkte neer achter een haag van jasmijn, net op het moment dat er een legertruck de straat in kwam denderen.

Een soldaat opende het portier van de jeep en gebaarde naar de mensen die erin zaten. Toen ze tevoorschijn kwamen, dacht Sophie dat ze Vangelis ertussen zag, maar ze wist het niet zeker. Een voor een werden de gevangenen, die een paar momenten geleden nog feestgangers waren geweest, naar de truck overgebracht en weggereden. De twee achterblijvende soldaten gingen weer voorin zitten en dimden de lichten. Maar een straal maanlicht bleef hun gezichten verlichten, en Sophie had het idee dat zij er jonger en verwarder uitzagen dan al die mensen die waren meegenomen. Een van hen leunde met zijn hand op het stuur, en op de bijrijdersstoel wreef de ander in zijn ogen.

Ze werd zo plotseling overvallen door een golf van schuldgevoel dat haar lichaam er pijn van deed. Ze stelde zich voor dat Vangelis' vrouw lag te slapen, in de verwachting dat hij bij dageraad zou terugkeren. Ze wilde naar Nick terug, maar de gedachte alleen al om die tuin weer in te moeten lopen maakte haar bang. Verder, verder. Als een schurftige hond door de straat slenteren was duidelijk ook geen goed idee. Die soldaten hadden Nicks huis natuurlijk niet zomaar bestormd. Of was het feest een ongeplande zijstap geweest, een onverwachte kans?

Ze hoopte dat Nick op het dak was gebleven en ze vervloekte zichzelf omdat ze dat niet ook had gedaan. De twee soldaten zaten nog steeds in de jeep niet ver van haar vandaan, hoewel ze een stuk minder alert leken dan zij. Maar toch. Stel dat ze haar zagen? Ze verplaatste haar gewicht en maakte zich nog kleiner achter de bosjes. Vanaf hier naar haar huis in Chalandri lopen was niet onmogelijk, maar het zou haar veel tijd kosten. Of ze kon proberen een taxi aan te houden. Ze had niets bij zich: haar handtas lag op Nicks werktafel. Ze

vroeg zich af of iemand hem had gevonden, hem had doorzocht, haar naam aan een of andere lijst had toegevoegd.

De chauffeur startte de jeep en de mannen reden net zo snel weg als ze gekomen waren. Het enige bewijs van hun aanwezigheid was de knullige barricade. Ze zou er zó omheen kunnen lopen en naar het huis van Nick terug kunnen keren. Toch wist Sophie dat ze, voor één keer, moest nadenken voor ze in actie kwam.

Stel dat ze haar opwachten bij Nick? Stel dat ze terug waren gekomen en hem op het dak hadden gevonden? Ze kroop vanachter de bosjes vandaan en liep naar de taxi van Vangelis. Misschien verstopte hij zich ook ergens. Misschien had ze hem niet gezien in de menigte. Het raam was half omlaag gedraaid, en ze probeerde de deur. Hij was open. Ze kroop op de achterbank en ging liggen, haar koude, blote benen bedekkend met Vangelis' gebreide trui. Als hij terugkwam, zou zij hier op hem wachten. Ze kon het zich niet veroorloven om zich een andere uitkomst voor te stellen.

2

Aan de andere kant van de stad, in een chique buurt op de uitlopers van de Lykavittosheuvel, was Sophies oom Mihalis dronken. Verkreukeld in zijn zak zat een brief van zijn van hem vervreemde vrouw, Irini.

In de hoek van een terras schonk Mihalis zichzelf een drankje in. Een groep overgebleven gasten zat om de tafel op de patio; een stel dat elkaar net had ontmoet zat zachtjes te praten in een andere hoek. Evan, de gastheer, zat bij hen terwijl zijn echtgenote, Simone, lege glazen weghaalde. Binnen stond een groep vrouwen borden af te wassen en eten op te ruimen. Mihalis zag door het keukenraam hoe een kalende, sociale professor van Evans vakgroep – tot Mihalis' ergernis – de vrouwen tot dansen probeerde over te halen.

Evan slenterde naar Mihalis toe. 'Je bent somber,' zei Evan. 'Dat kan ik zien.' Hij begon zichzelf opnieuw in te schenken, maar de fles die hij had gepakt was leeg. 'Momentje,' zei hij. Hij verdween naar binnen